

**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás**

A benyújtás napja:

2023. június 5.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Sąd Okręgowy w Warszawie (varsói regionális bíróság,
Lengyelország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. január 27.

Felperesek:

KCB

MB

Alperes:

BNP Paribas Bank Polska S. A.

Az alapeljárás tárgya

A kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítása és a teljesített kölcsön-törlesztőrészek összegében jogalap nélkül teljesített szolgáltatás jogcímén pénzüsszeg megfizetése iránti kereset

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikke (1) bekezdésének és 7. cikke (1) bekezdésének értelmezése; jogalap: EUMSZ 267. cikk

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

Úgy kell-e értelmezni a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését, valamint a tényleges

érvényesülés és az egyenértékűség elvét, hogy azokkal ellentétes a nemzeti szabályozás olyan bírósági értelmezése, amely szerint

1. a fogyasztó mindaddig nem érvényesítheti sikeresen a szolgáltatóval szemben a tisztességtelen szerződési feltételek szerződésbe foglalásából eredő követeléseit, amíg nem nyilatkozik arról, hogy nem járul hozzá a tisztességtelen szerződési feltételek fennmaradásához, hogy hozzájárul alkalmazásuk mellőzéséhez, és hogy megértette és elfogadja az ebből eredő következményeket, beleértve a teljes szerződés érvénytelenségét is,
2. a fogyasztó mindaddig nem követelheti sikeresen a szolgáltatótól a tisztességtelen szerződési feltételek alapján jogalap nélkül teljesített szolgáltatás visszatérítését, amíg a fenti nyilatkozatot nem tette meg,
3. a fogyasztónak a tisztességtelen szerződési feltételek alapján jogalap nélkül teljesített szolgáltatás visszatérítésére vonatkozó követelése mindaddig nem válik esedékessé, amíg a fenti nyilatkozatot nem teszi meg,
4. a szolgáltató nem köteles a fogyasztó részére törvényes késedelmi kamatot fizetni mindaddig, amíg nem ismerte meg a fogyasztó fent említett nyilatkozatát?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés: 169. cikk (1) bekezdése

Az Európai Unió Alapjogi Chartája: 38. cikk

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.). negyedik, huszonegyedik és huszonnegyedik preambulumbekkezdés; 6. cikk (1) bekezdése és 7. cikk (1) bekezdése

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (a Lengyel Köztársaság 1997. április 2-i alkotmánya): 76. cikk (a fogyasztók védelmének elve)

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (a polgári törvénykönyvről szóló, 1964. április 23-i törvény) (Dz.U., 16. szám, 93. tétel, módosított változat), a továbbiakban: k.c.

A jogszabályba ütköző vagy a jogszabály megkerülésére irányuló jogügylet érvénytelen, kivéve, ha jogszabály eltérően rendelkezik, például annak előírásával, hogy a jogügylet érvénytelen feltételeinek helyébe a törvény vonatkozó rendelkezései lépnek (az 58. cikk 1. §-a).

A fogyasztói szerződés egyedileg meg nem tárgyalt feltételei nem kötelezik a fogyasztót, ha azok a fogyasztó jogait és kötelezettségeit a jóerkölcsbe ütköző és a fogyasztó érdekeit súlyosan sértő módon állapítják meg (jogszályba ütköző szerződési feltételek). Ez nem vonatkozik a felek főszolgáltatásaira – különösen az árra vagy a díjazásra – vonatkozó feltételekre, ha azok egyértelműen vannak megfogalmazva (a 385¹. cikk 1. §-a).

Ha az 1. § alapján a szerződés valamely feltétele nem kötelezi a fogyasztót, a szerződés többi része továbbra is köti a feleket (a 385¹. cikk 2. §-a).

A szerződési feltételek jóerkölcsnek való megfelelését a szerződés megkötésének időpontjában fennálló állapot szerint kell vizsgálni, figyelembe véve a szerződés tartalmát, megkötésének körülményeit, valamint a vizsgálat tárgyát képező feltételeket magában foglaló szerződéshez kapcsolódó szerződéseket (385². cikk).

Aki másnak rovására jogalap nélkül jut vagyoni előnyhöz, köteles az előnyt természetben visszaszolgáltatni, ha ez nem lehetséges, annak értékét kell megtérítenie (405. cikk).

Az előző cikkek rendelkezései különösen a jogalap nélküli szolgáltatásra vonatkoznak (a 410. cikk 1. §-a).

Jogalap nélküli a szolgáltatás, ha az azt teljesítő személy arra egyáltalán, vagy azon személy tekintetében nem volt köteles, akinek a részére teljesített, vagy ha nyújtásának oka megszűnt, vagy ha a szolgáltatással elérni kívánt célt nem érték el, vagy a szolgáltatási kötelezettséget keletkeztető jogügylet érvénytelen volt, és a szolgáltatást követően sem lett érvényes (a 410. cikk 2. §-a).

Amennyiben a szolgáltatás teljesítésére rendelkezésre álló határidő nincs meghatározva, és az a kötelelem természetéből sem állapítható meg, a kötelezettséget az adós teljesítésre való felszólítását követően haladéktalanul teljesíteni kell (455. cikk).

A hitelező, az adós fizetési késedelme esetén, anélkül hogy igazolnia kellene kárát, a késedelem időtartamára késedelmi kamatokat követelhet abban az esetben is, ha a késedelem olyan körülményekre vezethető vissza, amelyekért az adós nem felelős (a 481. cikk 1. §-a).

[a késedelmi kamat mértéke] (481. cikk 2. §-a).

A tényállás és az eljárás rövid ismertetése

- 1 A felperesek 2007-ben 128 035,51 CHF összegű, lakáscélú ingatlanszerzés finanszírozására irányuló kölcsönszerződést kötöttek az alperes jogelődjével. A szerződés úgy rendelkezett, hogy a kölcsön folyósítására legfeljebb 300 000 PLN összegben kerüljön sor; a kölcsönszerződés alapján járó összegeket CHF-ben

vezetett bankszámláról kellett fizetni, amelyen kizárólag ebben a pénznemben lehetett pénzeszközöket jóváírni. A hiteltermékekre vonatkozó szabályzat szerint amennyiben az adós rendelkezése szerint a kölcsönösszeget a kölcsön devizanemétől eltérő pénznemben folyósítják, akkor erre a bank által e banknál érvényes vételi/eladási árfolyamon történő átváltást követően kerül sor. Abban az esetben, ha az adósnak a kölcsön pénznemében vezetett számláján nem volt elegendő fedezet a szerződésből eredő összegek visszafizetésére, a bank – szükség esetén átváltást követően – az adós másik számláját is megterhelhette.

- 2 A felperesek 2021. február 1-jén a kérdést előterjesztő bíróság előtt keresetet indítottak az alperes bankkal szemben, amelyben a 2007. évi kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását, valamint az alperes arra való kötelezését kérik, hogy fizessen meg részükre (a kölcsön ezidáig kifizetett törlesztőrészleteinek megfelelő) 12 345,55 PLN és 69 589,67 CHF törvényes késedelmi kamattal növelt összegét. A felperesek 2022. szeptember 29-én írásbeli nyilatkozatot nyújtottak be, amelyben jelezték, hogy a kölcsönszerződésnek a kölcsönösszeg CHF-re és PLN-re történő átváltására vonatkozó feltételeit jogszabályba ütközőnek (tiszteségtelennek) tartják, ezért keresetet indítottak a bank ellen. A felperesek megerősítették továbbá, hogy felhívták a figyelmüket az átváltási záradékok tiszteségtelen (visszaélésszerű) jellegére, arra a lehetőségre, hogy a bíróság megállapíthatja a szerződés érvénytelenségét, valamint az érvénytelenség következményeire, különösen pedig a szerződésben részes feleknek a teljesített szolgáltatások kölcsönös visszatérítésére vonatkozó kötelezettségére, illetve a visszatartási vagy beszámítási kifogás előterjesztésének lehetőségére. Lehetőség van úgynevezett tökehasználat után járó díjazás iránti kereset indítására. A 2022. január 27-i tárgyaláson a kérdést előterjesztő bíróság tájékoztatta a felpereseket a kölcsönszerződés feltételei tiszteségtelen szerződési feltételnek való minősítésének és a szerződés érvénytelenségének következményeiről. E tájékoztatás a 2022. szeptember 29-i nyilatkozatban foglaltakkal azonos információkat tartalmazott.

Az alapügyben eljáró felek alapvető érvelése

- 3 A felperesek úgy vélik, hogy a kölcsönszerződés tiszteségtelen szerződési feltételeket tartalmaz, ami e szerződés érvénytelenségét eredményezi, ezért az alperesnek vissza kell térítenie a felperesek részére e szerződés alapján teljesített összes szolgáltatást. Az alperes ezzel szemben a kereset elutasítását kérte, és jelezte, hogy a kölcsönszerződés érvényes, és nem tartalmaz tiszteségtelen szerződési feltételeket, valamint hogy a felperesek nem teljesítettek az alperes részére jogalap nélkül szolgáltatást.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid összefoglalása

- 4 A bíróság szerint a kölcsönszerződés a kölcsön folyósításának és a kölcsön törlesztőrészletei visszafizetésének módjára vonatkozó feltételei tiszteségtelen szerződési feltételnek minősülnek. E feltételek, amennyiben úgy rendelkeznek,

hogy a PLN-ben történő folyósítás/törlesztés esetén az átváltásra a bank által megállapított árfolyamon kerül sor, az alperesnek teljes szabadságot adnak a felek szolgáltatásai tartalmának meghatározására. Mi több, a szerződés rögzíti továbbá az adósok részére folyósítandó kölcsön maximális összegét, azonban nem jelöli meg az adósok részére folyósítandó minimális összeget. A fenti szerződési feltételekből eredő jogok és kötelezettségek közötti ilyen mértékű eltérés azt jelenti, hogy azok ellentétesek a jóhiszeműség követelményével, és a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéznek elő a fogyasztó kárára (a 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése). Jóllehet e feltételek a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására vonatkoznak, nem világosak és érthetőek (a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdése). Ráadásul e feltételeket egyedileg nem tárgyalták meg (a 93/13 irányelv 3. cikkének (1) és (2) bekezdése), és azokat a szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződés tartalmazta.

- 5 A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint főszabály szerint a szerződés a tisztességtelen feltételek nélkül nem maradhat fenn (a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése), különösen a kölcsön folyósításának módjára vonatkozó szerződési feltételek tekintetében. A kölcsönszerződés nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a kölcsönt CHF-ben folyósítsák, azonban a jelen ügy körülményei között a gyakorlatban nem állt rendelkezésre ilyen lehetőség, mivel a kölcsönből származó összegeket azon ingatlan eladója által megjelölt bankszámlára kellett folyósítani, amelyet a felperesek PLN-ben vásároltak meg. Az, hogy a kölcsönt gyakorlatilag lehetetlen volt CHF-ben folyósítani, a kölcsönszerződés céljának (lakásvásárlás költségeinek finanszírozása) megghiúsulását eredményezné. A szerződést ezért nem lehetett teljesíteni, mivel a banknak nem volt lehetősége arra, hogy a kölcsön összegét folyósítsa. Ebben a helyzetben a kérdést előterjesztő bíróság szerint azt kell megállapítani, hogy a szerződés érvénytelen (a k.c. 58. cikkének 1. §-a), ami azt jelenti, hogy a feleknek vissza kell téríteniük egymásnak az e szerződés alapján nyújtott összes szolgáltatást (a k.c. 410. cikkének 1. §-ával összefüggésben értelmezett 405. cikke) és így a banknak különösen a kölcsön összes törlesztőrészletének ellenértékét kell a késedelembe esés időpontjától számított törvényes kamatokkal együtt a felperesek részére visszatérítenie (a k.c. 481. cikkének 1. és 2. §-a). Az ítélezési gyakorlatban kialakult, a bíróság által nem osztott alternatív álláspont szerint a devizában nyilvántartott kölcsönszerződés a tisztességtelen feltételek elhagyása ellenére is teljesíthető. Mivel a kölcsön összegét CHF-ben határozták meg, nem zárható ki a kölcsön közvetlenül devizában történő folyósításának lehetősége azon az alapon, hogy az adós kötelezettséget vállalt arra, hogy PLN-ben fizet az ingatlant eladó személynek. Az ingatlan-adásvételi szerződés mint külön szerződés nem lehet releváns a kölcsönszerződés jogi megítélése szempontjából. Mivel a kölcsönszerződés a tisztességtelen feltételek elhagyását követően egyáltalán nem rendelkezett a kölcsön PLN-ben történő folyósításának lehetőségéről, a felperesek részére kifizetett összeg jogalap nélkül teljesített szolgáltatásnak minősült, amelyet kötelesek visszatéríteni. Mivel azonban *de facto* nem kapták meg a szerződés szerinti kölcsönösszeget, nem voltak kötelesek a kölcsön törlesztőrészleteit fizetni. Abban az esetben, ha a szerződés a tisztességtelen

feltételek elhagyását követően fennmarad, a felek által teljesített valamennyi szolgáltatás jogalap nélkül teljesített szolgáltatásnak minősült, és azt vissza kellett téríteni. Ezt az elképzelést azonban nem kell feltétlenül elutasítani. Ez az elképzelés abban az esetben bír relevanciával, ha azt az álláspontot képviselik, hogy a 93/13 irányelv nem alkalmazandó a felek kölcsönös követeléseire abban az esetben, ha a szerződést érvénytelennek nyilvánítják. Ugyanis maga az a körülmény sem vethet fel kétségeket, hogy a 93/13 irányelv alkalmazandó a felek közötti visszatérítési követelések rendezésének módjára, amint azt többek között a Bíróság 2016. december 21-i Naranjo ítélete (C-154/15, C-307/15 és C-308/15) is mutatja, amely éppen ezzel a problémával foglalkozott. Ebben az ítéletben a Bíróság megállapította, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével ellentétes az olyan nemzeti ítélkezési gyakorlat, amely időben korlátozza a szerződésben foglalt kikötés tisztességtelen jellegének megállapításához fűződő visszafizetési kötelezettségeket (75. pont).

- 6 A jelen előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés, amelyre a kérdést előterjesztő bíróság igenlő választ javasol adni, a 93/13 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozik. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében e rendelkezés kógens jellegű (lásd: 2012. június 14-i Banco Espanol de Crédito ítélet, C-618/10, 40. pont) Ez mindenekelőtt azt jelenti, hogy ha a nemzeti bíróság valamely szerződésben tisztességtelen szerződési feltételt észlel, köteles hivatalból megállapítani, hogy ez a feltétel nem köti a fogyasztót. Ez alól a szabály alól azonban van egy kivétel. A fogyasztó ugyanis dönthet úgy, hogy a tisztességtelen feltételt magára nézve kötelezőnek tekinti, és ebben az esetben a szerződés teljes egészében fennmarad (lásd: a Bíróság 2021. április 29-i Bank BPH ítélete, C-19/20, 94. és 95. pont).
- 7 Ezen a kivételen és a fogyasztó részére a tisztességtelen szerződési feltétel megerősítésére biztosított jogon alapultak a lengyel bíróságok ítélkezési gyakorlatában felmerülő eltérések. A fogyasztó tisztességtelen feltétel fenntartására irányuló döntése jogi természetének értékelésére vonatkozó első álláspont abból indul ki, hogy a 93/13 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének kógens jellegéből az következik, hogy a tisztességtelen kikötés nem köti *ex tunc* a fogyasztót, a bíróság pedig köteles azt a felek álláspontjától függetlenül törölni az adott szerződésből. A nemzeti bíróságnak meg kell állapítania, hogy a feltétel csak akkor marad hatályban, ha a fogyasztó hozzájárult ahhoz, hogy e feltétel rá nézve kötelező érvényű legyen A fogyasztónak a tisztességtelen szerződési feltétel megerősítésére vonatkozó nyilatkozata *ex tunc* hatályú anyagi jogi aktusnak minősül, és a kezdettől fogva hibás szerződés érvénytelenségének orvoslásán alapul. A fogyasztó azonban nem köteles nyilatkozatot tenni (lásd: SN [legfelsőbb bíróság, Lengyelország] 2018. június 20-i határozata, III CZP 29/17 és 2022. október 28-i ítélete, II CSKP 898/22). A második ellentétes nézet lényegében azt az álláspontot fogadja el, hogy a jogszabályba ütköző szerződési feltétel a törvény erejénél fogva kezdettől fogva hatálytalan a fogyasztóval szemben, aki utólagosan, szabad és tájékozott hozzájárulását adhatja a feltételhez, és így visszamenőleges hatállyal helyreállíthatja annak hatályosságát Mindazonáltal e nézet szerint a nemzeti bíróság csak azt követően vizsgálhatja, hogy valamely

tisztességtelen szerződési feltétel köti-e a fogyasztót, hogy a fogyasztó megfelelő nyilatkozatot tett. Mivel a tisztességtelen feltétel hatályossága a fogyasztó döntésétől függ, a feltétel hatálya mindaddig fel van függesztve, amíg a fogyasztó nem hozta meg ezt a döntést. Ha viszont a tisztességtelen feltétel a szerződés egészének megléte szempontjából kulcsfontosságú, akkor következésképpen a szerződés egészének hatálya fel van függesztve. Mindaddig, amíg a fogyasztó nem döntött arról, hogy esetlegesen megerősíti-e a tisztességtelen feltételt, addig egyik fél sem követelheti ténylegesen a szerződésből eredő szolgáltatás teljesítését és a tisztességtelen szerződési feltétel teljesítése során nyújtott szolgáltatás visszatérítését; a fogyasztó döntése előtt ugyanis nem ismert, hogy a feltétel köti-e a szerződő feleket vagy sem. Másrészt, ha a fogyasztót megfelelően tájékoztatják az őt megillető jogokról, és ezt követően kijelenti, hogy nem járul hozzá a tisztességtelen feltétel megerősítéséhez, és elfogadja annak következményeit (ideértve a szerződés esetleges érvénytelenségét), az azt jelenti, hogy a felfüggesztett hatálytalanság állapota megszűnik. Ebben az esetben a tisztességtelen szerződési feltétel nem köti *ex tunc* a feleket, és az e feltétel alapján teljesített szolgáltatásokat vissza kell téríteni. A kérdést előterjesztő bíróság szerint ez a nézet jobban tükrözi a 93/13 irányelv célkitűzéseit, míg a második nézet az említett irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével és 7. cikkének (1) bekezdésével ellentétes következmények kockázatával jár. Ha ugyanis a nemzeti bíróság a fogyasztó előzetes nyilatkozata nélkül nem tudja a tisztességtelen feltételek szerződésbe foglalásának valamennyi következményét alkalmazni, az a fogyasztók részére a 93/13 irányelvben biztosított védelem korlátozását jelenti. Ezen irányelv ugyanis a fogyasztókat bizonyos lépések (többek között meghatározott tartalmú nyilatkozat) megtételére kötelezi, és nem rendelkezik a fogyasztók tekintetében az ilyen lépések esetleges elmulasztásának negatív következményeiről. Ezzel szemben a Bíróság következetesen megállapította, hogy a tisztességtelen feltételek nem kötik a fogyasztót, és ezért úgy kell tekinteni, hogy azok soha nem léteztek (lásd: a Bíróság 2016. december 21-i Naranjo ítélete, C-154/15, C-307/15 és C-308/15, 61. pont). Ez abból a tényből következik, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése kógens jellegű, ami azt jelenti, hogy a nemzeti bíróság köteles hivatalból megállapítani, hogy a fogyasztót nem köti a tisztességtelen szerződési feltétel. A Bíróság ugyanakkor már a 2013. február 21-i BaniF Plus Bank ítéletének (C-472/11) 28. pontjában jelezte, hogy „az irányelv által előírt védelem teljes hatékonysága megköveteli, hogy a feltétel tisztességtelen jellegét hivatalból észlelő nemzeti bíróság minden következményt levonhasson ezen észlelésből, anélkül hogy meg kellene várnia, hogy a jogairól tájékoztatott fogyasztó az említett feltétel megsemmisítését kérő nyilatkozatot tegyen” (lásd ebben az értelemben: a Bíróság 2013. május 30-i Jörös ítélete, C-397/11, 42. pont; 2013. május 30-i Asbeek Brusse és de Man Garabito ítélete, C-488/11, 50. pont). Ez azt jelenti, hogy a fogyasztó dönthet úgy, hogy a tisztességtelen szerződési feltételeket megerősíti, azonban nem köteles e tekintetben nyilatkozatot tenni. Következésképpen nem megengedett a fogyasztóval szemben hátrányos következményeket előírni azon az alapon, hogy nem tett ilyen nyilatkozatot, vagy hogy azt a nemzeti bíróság által feltételezettnél későbbi időpontban tette meg.

- 8 Ugyanakkor a konkrét tartalmú nyilatkozat fogyasztó általi megtételét kikényszerítő ítélkezési gyakorlat azt eredményezi, hogy az e kötelezettségét elmulasztó fogyasztó a gyakorlatban annak ellenére nem részesülhet jogvédelemben, hogy a szerződés, amelynek szerződő fele, tisztességtelen feltételeket tartalmaz. Ez a védelem abban a helyzetben is korlátozott, ha a nemzeti bíróság e nyilatkozat fogyasztó általi megtételétől teszi függővé annak megállapítását, hogy a fogyasztónak a tisztességtelen szerződési feltétel alapján jogalap nélkül teljesített szolgáltatás visszatérítése iránti követelése érvényesíthető, és hogy a szolgáltató késedelembe esett e szolgáltatás teljesítésével. Itt fontos felhívni a figyelmet a gyakorlatban felmerülő bonyodalmakra; előfordulhat ugyanis, hogy a bíróságok nem fogadják el a fogyasztók által önállóan tett nyilatkozatot, és arra kötelezik őket, hogy e nyilatkozatot meghatározott tartalmú formanyomtatványon tegyék meg. Mi több, az egyes bíróságok eltérő tartalmú tájékoztatásokat és nyilatkozási formanyomtatványokat használnak, ami néha azt eredményezi, hogy a másodfokú bíróság a fogyasztó által az elsőfokú bíróság előtt tett nyilatkozatot szabálytalannak vagy elégtelennek tekinti. Ezenfelül a fogyasztó írásban tett nyilatkozata esetén egyes bíróságok megkövetelik, hogy a nyilatkozat másolatát kézbesítsék a szolgáltatónak, és amíg ez nem történik meg, a fogyasztó követelése nem érvényesíthető. Ez fontos gyakorlati következményekkel jár. Ugyanis, mivel a fogyasztó követelése csak akkor válik esedékessé, amikor a fogyasztó a nemzeti bíróság számára elfogadható tartalmú nyilatkozatot tesz, és a szolgáltató késedelembe esik e követelés teljesítésével, a fogyasztót megillető visszatérítési követelések mértéke a nyilatkozat általa történő megtételének időpontjától függ. A fenti kételyek eloszlátása lényeges a jelen ügy eldöntése szempontjából. Attól függően, hogy a felperesek követelése esedékességének melyik időpontot (a keresetindítás időpontja, a kereset alperes részére történő kézbesítésének időpontja, a nyilatkozat megtételének időpontja) kell tekinteni, a kérdést előterjesztő bíróság eltérő határozatot hoz arról, hogy mely időponttól kezdődően kell az alperes részére kamatot megítélni.
- 9 A fogyasztókat megillető visszatérítési követelések terjedelme ilyen jelentős korlátozásának lehetősége kétségeket ébreszt azzal kapcsolatban, hogy ez nem ellentétes-e a tényleges érvényesülés elvével. Abban a helyzetben, amikor a jogalap nélkül teljesített szolgáltatás visszatérítése iránti követelés főszabály szerint a fizetési felszólítást követően válik esedékessé (a k.c. 455. cikke), a tisztességtelen szerződési feltételek szerződésbe foglalásából eredő jogaitat érvényesítő fogyasztókkal szemben további követelmények támasztása az egyenértékűség elvét is sérti. Ezenfelül, amíg a fogyasztó követelése nem esedékes, a fogyasztó nem számíthatja be azt a szolgáltató fogyasztóval szemben fennálló követelésébe (a k.c. 498. cikkének 1. §-a). Mivel nem egyértelmű a fogyasztó követelése esedékességének időpontja, a fogyasztói követelés pontos összegének meghatározása is nehézségekbe ütközik; ha ugyanis az adós külföldi pénznemben (jelen ügyben CHF-ben) kifejezett tartozását kívánja törleszteni, a külföldi pénznem értékét a Lengyel Nemzeti Bank által a követelés esedékességének napján közzétett középárfolyamon kell meghatározni (a k.c. 358. cikkének 2. §-a).

- 10 A kérdést előterjesztő bíróság nem vitatja annak súlyát, hogy a fogyasztót tájékoztatni kell a tisztességtelen feltételek szerződésből való elhagyásának következményeiről. Az ilyen tájékoztatás kötelezettsége közvetlenül következik a Bíróság Bank BPH ítéletének (C-19/20) 99. pontjából. Az irányelv célkitűzéseivel ellentétesnek tűnik azonban az az értelmezés, amely szerint a fogyasztót megillető visszatérítési követelések érvényesítésének eredményességét és e követelések terjedelmét korlátozza, hogy a fogyasztót a fenti tájékoztatással kell ellátni, és biztosítani kell, hogy azt megértse. Hasonlóképpen, a fogyasztó azon joga, hogy elfogadja a tisztességtelen szerződési feltételeket (amiben esetleg egyáltalán nem érdekelt), nem hozhatja őt rosszabb jogi helyzetbe, mintha egyáltalán nem illelné meg ilyen jog.

MUNKADOKUMENTUM